

Dosarul nr. 2ra-454/19

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (Corneliu Guzun)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Angela Bostan, Veronica Negru, Anatol Pahopol)

ÎNCHEIERE

20 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând admisibilitatea recursului declarat de Svetlana Chiriac, reprezentată de avocatul Andrei Leșanu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Chiriac împotriva Elenei Perepelița, intervenient accesoriu Subdiviziunea Cadastral Teritorială „Chișinău” din cadrul Departamentului Cadastru a Instituției publice „Agenția Servicii Publice” cu privire la revocarea contractului de donație,

împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Svetlana Chiriac și s-a menținut hotărârea din 08 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea depusă de Svetlana Chiriac,

constată:

La 30 decembrie 2016, Svetlana Chiriac a depus cerere de chemare în judecată împotriva Elenei Perepelița, intervenient accesoriu Oficiul Cadastral teritorial Chișinău cu privire la revocarea contractului de donație.

În motivarea acțiunii a invocat că, prin contractul de donație din 01 decembrie 1997, autentificat de notarul de stat Maria Stog cu numărul 3-2973, Svetlana Chiriac a donat fiicei sale Elena Perepelița apartamentul xxxxx, cu condiția că ultima o să-i acorde, în caz de necesitate, întreținerea materială și ajutor fizic.

Deopotrivă, reclamanta a menționat că, după donarea apartamentului, a continuat să locuiască în el și abitează în el până în prezent, iar Elena Perepelița niciodată nu a locuit în imobilul respectiv și își are domiciliul înregistrat în xxxxx.

La fel, Svetlana Chiriac a relevat că în ultimii ani starea sa de sănătate s-a agravat, necesitând permanent tratament medical costisitor. Astfel, conform extrasului medical din 12 septembrie 2016, suferă de xxxxx, fapt ce creează dificultăți în deplasare, deoarece în timpul mersului este servită de baston pentru sprijin, iar fiecare ieșire din casă este determinată de dificultăți mari. Din acest motiv, necesită ajutor special, și anume de o persoană care îi va achiziționa și va aduce produse alimentare și medicamentele necesare, va achita serviciile comunale și altele.

Totodată, reclamanta a indicat asupra faptului că este în imposibilitate de a-și asigura de sine stătător un trai normal, deoarece are o vârstă înaintată de 75 de ani, suferă de diferite maladii, care implică suportarea unor cheltuieli imense pentru procurarea medicamentelor necesare, iar Elena Perepelița nu îi oferă niciun ajutor.

Sub acest aspect, a menționat că pensia sa lunară constituie 1 812 lei, care nu acoperă cheltuielile ce țin de alimentarea sa, tratamentul medicamentos și cheltuielile pentru achitarea serviciilor comunale. Astfel, în ultimele 8-9 luni s-a adresat de nenumărate ori Elenei Perepelița solicitându-i acordarea unui ajutor material și fizic, însă ultima a refuzat. Mai mult decât atât, prin scrisoarea din vara anului 2016, Elena Perepelița i-a comunicat că nu-i va acorda nici ajutor material, nici fizic.

În asemenea împrejurări, reclamanta Svetlana Chiriac a opinat că, în speță există temei legal în vederea revocării donației pentru ingratitudea donatarului. Or, Svetlana Chiriac este pensionară, în stare de sănătate gravă, nu are în proprietate alte bunuri imobile, nu poate să-și asigure un trai normal, iar Elena Perepelița, primind în dar apartamentul respectiv i-a promis verbal acordarea întreținerii în caz de necesitate, refuză în acordarea acestui ajutor.

În această ordine de idei, reclamanta Svetlana Chiriac a solicitat admiterea acțiunii; revocarea contractului de donație nr. 3-2975 din 01 decembrie 1997 încheiat între Svetlana Chiriac și Elena Perepelița; restituirea în proprietatea Svetlanei Chiriac a apartamentului xxxxx, cu introducerea modificărilor corespunzătoare în Registrul bunurilor imobile; compensarea din contul Elenei Perepelița a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 08 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea depusă de Svetlana Chiriac (f.d. 85, 91-94 recto-verso).

Prin pct. 5 din Hotărârea Guvernului nr. 314 din 22 mai 2017 privind constituirea Agenției Servicii Publice [...] Întreprinderea de Stat „Cadastru” [...] se reorganizează prin fuziune (absorbție) cu Instituția publică „Agenția Servicii Publice”.

Prin decizia din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Svetlana Chiriac și s-a menținut hotărârea din 08 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 130, 131-136).

Prima instanță și instanța de apel și-au argumentat concluziile prin faptul că, în sensul articolului 835 alin. (1), (2) și (3) din Codul civil, contractul de donație este unilateral, ce nu generează obligații în sarcina donatarului, ci numai o îndatorire legală, numită „de recunoștință”. Mărind patrimoniul donatarului din contul patrimoniului său cu titlu gratuit, donatorul este în drept să aștepte din partea donatarului dacă nu o recunoștință, atunci cel puțin loialitate, manifestată prin abținerea de la săvârșirea unor fapte necorespunzătoare față de donator.

Astfel, reieșind din această ipoteză, instanțele inferioare au conchis că argumentele expuse de reclamantă nu fac temeiul revocării donației pentru ingratitude, or, aceasta nu a făcut dovada faptului că donatorul Elena Perepelița ar fi atentat la viața donatorului sau comiterea altor fapte ilicite de atentare la donator sau la rudele apropiate ale acesteia, care ar atesta o ingratitude gravă. Mai mult decât atât, nu s-a constatat refuzul intenționat și neîntemeiat din partea Elenei Perepelița de a acorda donatorului întreținerea datorată.

La fel, instanțele inferioare au reținut că, în condițiile speței, nu există vreun contract din care să rezulte obligația Elenei Perepelița să o întrețină pe reclamantă, precum nu există nicio hotărâre judecătorească privind obligarea pârâtei la achitarea pensiei pentru întreținerea mamei sale.

La 02 ianuarie 2019, Svetlana Chiriac, reprezentată de avocatul Andrei Leșanu, a declarat recurs împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 140-142).

În motivarea recursului a invocat că, instanța de apel a interpretat în mod eronat norma articolului 80 alin. (1) din Codul familiei, or, în condițiile speței datoria de întreținere a părintelui nu urmează a fi instituită prin contract sau prin hotărâre judecătorească, deoarece această obligație rezultă din lege. Astfel, acest fapt a atras după sine neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată – articolul 835 din Codul civil.

În această ordine de idei, recurenta Svetlana Chiriac, reprezentată de avocatul Andrei Leșanu, a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 08 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care să fie admisă acțiunea depusă de Svetlana Chiriac.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul de admisibilitate al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Completul de admisibilitate al instanței de recurs subliniază că, un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea cauza Lebedinschi vs Republica Moldova, 16 septembrie 2015, § 32; cauza Sultan vs Republica Moldova, 5 iunie 2018, § 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului precitat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere.

În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, cauzele Marc Brauer vs Germania, 1 septembrie 2016, § 34; Miessen vs Belgia, 16 octombrie 2016, § 64; Samardžić vs Croația, 20 iulie 2017, § 28; Zubac vs Croația (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, § 82).

Așadar, prin prisma articolului 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate verifică dacă actul judecătoresc de dispoziție recurat poate constitui obiectul recursului, dacă cererea dedusă judecătii este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Succesiv, completul de admisibilitate notează că, în cazul în care, dreptul de acces la justiție este limitat fie de lege, fie de fapte, instanțele naționale trebuie să verifice dacă aceste restricții au redus esența dreptului și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea cauzele *Levages Prestations Servicii vs Franța*, 23 octombrie 1996, § 40; *Tricard vs Franta*, 10 iulie 2001, §§ 29, 33; *Freitag vs Germania*, 19 iulie 2007, § 37; *Marc Brauer*, 1 septembrie 2016, § 34).

Articolul 434 din Codul de procedură civilă prescrie că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

În conformitate cu art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Normele procedurale referitoare la termenele pentru căile de atac sunt, înafara oricărui dubiu, menite să asigure buna administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea cauzele *Tricard vs Franta*, 10 iulie 2001, § 29; *Nicolae Popa vs România*, 9 decembrie 2014, § 16; *Tence vs Slovenia*, 31 mai 2016, § 31). Mai mult, CtEDO a statuat că, în cazul în care termenul pentru o cale de atac ordinară este prelungit după o perioadă considerabilă de timp, o astfel de decizie poate încălca principiul securității juridice (a se vedea cauzele *Pononyov vs Ucraina*, 3 aprilie 2008, § 41; *Ustimenko vs Ucraina*, 20 octombrie 2015, § 47).

Astfel, completul de admisibilitate opinează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece din materialele cauzei nu poate fi stabilită data când decizia din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost comunicată Svetlanei Chiriac și reprezentantului acesteia, avocatului Andrei Leșanu, iar drept consecință nu poate fi stabilit momentul când începe să curgă termenul de exercitare a dreptului de a ataca hotărârea judecătorească.

Succesiv, completul de admisibilitate evocă faptul că, în conformitate cu articolul 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Conform articolului 433 din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);

a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5);

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434;

c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;

d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

In concreto motivelor inserate în cererea de recurs, completul de admisibilitate le apreciază ca fiind lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate. Or, recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat. Însă, din analiza cererii de recurs depuse de Svetlana Chiriac, reprezentată de avocatul Andrei Leșanu, rezultă că aceasta nu a evidențiat memoriul ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se la reiterarea unor circumstanțe factive ale cauzei, transpunerea normelor legale.

În acest sens, completul de admisibilitate menționează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură a învedera nelegalitatea hotărârii. Respectiv, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factive ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția

legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

La caz, completul de admisibilitate vădește că argumentele invocate în cererea de recurs, după esența lor, pot fi încadrate în temeiurile aplicabile doar procedurii de apel și nu se regăsesc în articolul 432 din Codul de procedură civilă, aplicabil recursului. Ba mai mult ca atât, acestea au fost deja supuse examinării și aprecierii de către instanța de apel prin prisma articolului 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și, prin urmare, nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs.

Ipotezele relevate certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat, deoarece Svetlana Chiriac, reprezentată de avocatul Andrei Leșanu, nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziei instanței de apel. Astfel, se evidențiază caracterul declarativ al recursului, deoarece este lipsit de conținut și desprinde simplul fapt al dezacordului recurenteii și reprezentantului acesteia cu soluția dată de instanța inferioară, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (Doorson împotriva Olandei, 26 martie 1996, §67). La acest capitol instanța de recurs reține că recursul declarat de Svetlana Chiriac, reprezentată de avocatul Andrei Leșanu, nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Subsidiar, completul de admisibilitate relevă că, în condițiile din speță, cererea de recurs a fost depusă după ce Svetlana Chiriac a avut posibilitatea de a fi auzită de o instanță de fond și de o instanță de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea mutatis mutandis „Levages Prestations Services” împotriva Franței, cererea nr.21920/93 din 23 octombrie 1996, §48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că recurenteii i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzită combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (Blücher împotriva Cehiei, cererea nr.58580/00 din 11 aprilie 2005, §65-67)

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, a aplicat și interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în unanimitate, ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Svetlana Chiriac, reprezentată de avocatul Andrei Leșanu,

împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în baza articolului 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Svetlana Chiriac, reprezentată de avocatul Andrei Leșanu, împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Chiriac împotriva Elenei Perepelița, intervenient accesoriu Subdiviziunea Cadastral Teritorială „Chișinău” din cadrul Departamentului Cadastru a Instituției publice „Agenția Servicii Publice” cu privire la revocarea contractului de donație.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic